

Bukaresttől Budapestig festett

Emléktárlat Barabás Miklós 200. születésnapjára

A székely származású *Barabás* Miklós (1810-1898) Kolozsváron előbb a magyar *Szabó* piktortól tanult rajzolni, majd ugyanott az olasz *Gentiluomótól* festeni. Később Nagyszébenben a szász *Neuhauser* Ferencről sajátította el az olaj-technikát, végül pedig Bécsben Johann *Ender* osztrák akadémiai professzornál teljesítette ki a tudását. Legalább ennyire nemzetközi volt pártfogóinak köre is, hiszen 1831 és 1834 között Bukarestben tartózkodott, ahol főleg orosz és török katonai parancsnokok megrendelésére dolgozott. Példaként említhetjük *Bialoszkurszky* vezérkari kapitány vagy *Kiseleff* tábornok portréit. Feltehetőleg katonai célokat szolgált az a különleges, három részből álló panoráma is, amelyet 1832-ben Bukarest részletes látképéről ceruzával rajzolt kartonra. A már-már mérnöki pontosság, a „camera obscura” módszerének használatát sejteti, száraz tárgyilagossággal került minden festői hatást. Ez az egész tárlót betöltő triptichon igazi különlegesség a Budapesti Történeti Múzeum met-szettárában április 18-ig nyitva tartó kamara kiállításon.

Az említetteknel sokkal ismertebbek Barabás itáliai tanulmányútjának képi emlékei, amelyek 1834 tavaszától 1835 őszeig születtek. Közülük az évfordulós tárlaton látható például A nagy szikla Capri szigetéről és Az azúr grotta Sorrentóból – szinte a giccs határát súroló mediterrán színvilággal –, és ennek éles ellentétéként A Vezúv kitérése a Nápolyi-öbölből, a maga teatrális drámaiságával. Számomra sokkal letisztultabbnak tűnnek és mai ízléssel szemlélve is frissen hatnak az erdélyi körút képei, így a Bihar megyei táj a hátán batyut cipelő parasztasszonnyal vagy az Oláh nő viseletben, gazdagon hímzett ruhában a harmincas évek végéről. Magyarországot szintén keresztül-kasul bejárta. A meghívón is szereplő képe, a lány pannon lankákat idéző Balatoni táj, vagy a Naplemente az Alföldön (a végtelen pusztaság felett hatalmas égbolttal, előtérben egy subás és egy bőgatyás figurával) igazolják ezt. Munkamódszerére is következtetni enged az egymás közelében felfüggesztett, monokróm tussal lavírozott Tóparti jelenet, illetve ennek színes akvarell változata, a Vízparti látkép, hasonló házikóval

a domb tetején. Bepillantást nyújt műhelytitkaiba a Csendélet vázlatfüzettel ceruzarajza is, a fűben az összecusukható székhez támasztott oldaltáskával. A terem bejáratánál Barabás Miklós háromlábú festőállványa fogad, a vitrinben pedig jegyzetkönyvei sorakoznak, henger alakú tokba zárható, célszerű úti tintatartójával...

Az 1835-ös itteni letelepedésétől kezdődően a rohamos léptekkel városiasodó Pest-Buda főszerepet játszott életében és munkásságában. Nem kerülték el figyelmét a szürke hétköznapok és az ismeretlen kisemberek: a Gellérthegyi viskóktól az 1838-as nagy árvízben összeomlott belvárosi Derra-házon át a Lánchíd építésének rak-társoráig, illetve a népes csoportokban robotoló munkások fabódéjaiig sok mindent megörökített. A szabályozatlan pesti Aldunásor hetivásarán a lovas szekerek és az árusok meg a nézelődő városi polgárok épp olyan érdekesek, mint a parton kikötött gabonaszállító hajók. Az akkor még külvárosnak számító Városmajorban, a hívogató park közepén most is áll és emlékházként működik Barabás néhai villája, akárcsak 1853-as akvarelljén. A faszorban vagy az Ördögárok hídján bőszyoknyás sváb nők azonban már nem cipelnek mállhat falusias házaik

Prielle Kornélia színésznő (1846, akvarell)

felé iparkodva. A Városligeti-tó vizén még manapság is csónakáznak, ám a Lánchíd ünnepélyes alapkövetétele 1859-ben egyszeri és megismételhetetlen alkalom volt. Az eseményen és festményén megjelent kiemelkedő személyiségek Barabás egyéni képmásain is felbukkannak, elvégre ő volt az első olyan arcképfestőnk, aki portréiből már meg tudott itt élni. A tárlaton most kiállított „sztárképein” a Lánchíd tervezője, William Tierney Clark és építésvezetője Clark Ádám, valamint az angolos előkelőséggel szivarozó Walzel Ágost könyvnyomdász, kiadó látható, de a sokoldalú zeneszerző és karmester, Huber Károly is a hegedűjével, illetve Prielle Kornélia színésznő magyaros viseletben, meg az író-politikus Eötvös József is. A magyar irodalom olyan jeles alakjairól, mint Vörösmarty Mihály és Czuczor Gergely, illetve a „nagy triász” Petőfi, Arany és Tompa fekete-fehér litográfiai eljárással készült mellképeit manapság már minden iskolás ismerheti a tankönyveiből.

Clark Ádám vitorlása (akvarell)

A városmajori villa (1853, akvarell)